

Praktijkaart bij de KNOV-Standaard Hypertensieve Aandoeningen tijdens zwangerschap, bevalling en kraamperiode

Termijn	Bloeddruk SBD/DBD mm Hg*	Twee of meer risicofactoren? (zie box 1)	Actie**
Hele zwangerschap, baring en kraamperiode	≥ 160/100	nvt	• Spoedverwijzing
	Bij pre-eclampsische klachten (ongeacht RR)		• Verwijs voor consult
	Bij proteïnurie		• Verwijs voor consult
< 20 weken	≥ 140/90	nvt	• Meet RR na 1 week → RR idem of hoger: verwijs wegens chronische hypertensie
20-35 weken	≥ 130/85	ja	• Meet RR na minimaal 4 uur (of langer) → RR idem: beleid individualiseren • Bepaal proteïnurie • Vraag naar symptomen en geef beladvies
		nee	• Vraag naar symptomen en geef beladvies
	≥ 140/90	nvt	• Meet RR na minimaal 4 uur (of langer) → RR idem: verwijs voor consult • Bepaal proteïnurie • Vraag naar symptomen en geef beladvies
		ja	• Spoedverwijzing
	≥ 150/95	ja	• Spoedverwijzing
		nee	• Meet RR na minimaal 4 uur (of langer) → RR idem of hoger: spoedverwijzing • Bepaal proteïnurie • Vraag naar symptomen en geef beladvies
≥ 36 weken	≥ 130/85	ja	• Meet RR na minimaal 4 uur (of langer) → RR idem: beleid individualiseren • Bepaal proteïnurie • Geef voorlichting over symptomen en geef beladvies
		nee	• Meet RR na minimaal 4 uur (of langer) → RR idem: beleid individualiseren • Bepaal proteïnurie • Vraag naar symptomen en geef beladvies
	≥ 140/90	ja	• Meet RR na minimaal 4 uur (of langer) → RR idem: verwijs voor consult • Bepaal proteïnurie • Vraag naar symptomen en geef beladvies
		nee	• Meet RR na minimaal 4 uur (of langer) → RR idem: beleid individualiseren • Bepaal proteïnurie • Vraag naar symptomen en geef beladvies
	≥ 150/95	ja	• Spoedverwijzing
		nee	• Meet RR na minimaal 4 uur (of langer) → RR idem of hoger: verwijs de zelfde dag
Intrapartum	≥ 140/90	nvt	• Meet na 1 uur → RR idem: blijf elk uur monitoren • Vraag naar symptomen
	≥ 150/95	nvt	• Meet na 1 uur → RR idem of hoger: spoedverwijzing
Kraamperiode	≥ 140/90	ja	• Meet RR na minimaal 4 uur (of langer) → RR ≥ 150/95: verwijs de zelfde dag • Vraag naar symptomen en geef beladvies • Bepaal eventueel proteïnurie met katheterurie
	≥ 150/95	nee	• Meet RR na 1 dag → RR ≥ 150/95 of hoger: verwijs de zelfde dag • Vraag naar symptomen en geef beladvies • Bepaal eventueel proteïnurie met katheterurie
Nacontrole	≥ 140/90	nvt	• Verwijs naar de huisarts voor verdere monitoring • Geef voorlichting (zoz)

* Voor de gegeven afkapwaarden van de bloeddruk geldt de actie wanneer genoemde systolische (SBD) en diastolische (DBD) bloeddrukwaarden verhoogd zijn of als een van beiden geïsoleerd verhoogd is. Minimaal twee maal vastgesteld, met de hand gemeten en met een tussenpoos van minimaal 4 uur (of langer).

** **Spoedverwijzing** = direct naar het ziekenhuis; **verwijs de zelfde dag**: kan eerst nog langs huis; **verwijs voor consult**: i.o.m. tweede lijn urgentie bepalen; **beleid individualiseren**: opnieuw consult in de eerste lijn i.o.m. cliënte, gebaseerd op individuele parameters.

Box 1. Risicofactoren

- Nullipariteit
- Pre-eclampsie in eerste zwangerschap
- Zelf of partner geboren na zwangerschap met pre-eclampsie
- Pre-eclampsie bij moeder of zus
- Leeftijd ≥ 40 jaar
- BMI bij eerste consult ≥ 35
- BMI voor zwangerschap > 35
- Afkomstig uit Suriname, Antillen, sub-Sahara Afrika
- Partner van andere etnische afkomst
- Peridontale infectie of urineweginfectie
- ≥ 5 jaar tussen deze en voorgaande zwangerschap
- Bloeddruk bij eerste consult $\geq 130/80$ mm Hg
- Geen 'mid pregnancy drop'/ bloeddrukstijging voor 30e week

Box 2. Symptomen

- Pijn in de bovenbuik of tussen de schouderbladen
- Hoofdpijn (erger wordend, pijnstillers helpen niet)
- Visusklachten (bv sterretjes zien, lichtflitsen, dubbelzien)
- Misselijkheid en/of braken
- Ziek of griepachtig gevoel (zonder koorts)
- Plotseling vocht vasthouden in gezicht, handen of voeten

Bloeddruk meten

- Meet de bloeddruk met een gevalideerde handbloeddrukmeter en laat deze jaarlijks iken. Hypertensie kan uitsluitend met een handmeter gediagnosticeerd worden.
- Gebruikt u een gevalideerde automatische bloeddrukmeter, meet dan de bloeddruk opnieuw met een handmeter vanaf een waarde van ≥ 130 en/of 80 .
- Gebruik bij een armomtrek van maximaal 33 cm een luchtzak van tenminste 12x26 cm en bij een armomtrek tot 50 cm een van tenminste 12x40 cm.
- Meet de eerste keer de bloeddruk aan beide armen. Is het verschil < 10 mmHg, meet dan voortaan de bloeddruk aan de rechterarm. Is het verschil ≥ 10 mmHg, meet dan voortaan aan de arm met de hoogste waarde.
- Zorg dat de vrouw al twee tot drie minuten rustig rechtop zit met beide voeten op de grond.
- Laat de arm op een tafel steunen en plaats de manchet ter hoogte van het hart op de blote arm. Plaats de manchet 2-3 cm boven de elleboogsplooi, zodat er ruimte is voor een goede stethoscoop.
- Pomp op tot 20-30 mmHg boven de waarde waarop u de pols niet meer voelt.
- Laat de ballon leeglopen met een snelheid van ongeveer 2 mmHg per seconde.
- Bepaal de diastolische bloeddruk met Korotkoff 5 (tonen verdwijnen). Gebruik Korotkoff 4 (ruisen) alleen als K5 er niet is.
- Noteer de gevonden waarde op 2 mmHg nauwkeurig.

Voorlichting

Zwangerschap

- Bespreek bestaande risicofactoren uit de anamnese.
- Geef voorlichting aan alle zwangeren rond de 23-26 weken over:
 - de lichamelijke klachten en verschijnselen bij hypertensieve aandoeningen, liefst met het HELLP-memoblokje;
 - de risico's van een mond- of urineweginfectie.

Nacontrole

- Voorlichting aan vrouwen die een hypertensieve aandoening doormaakten over:
 - het herhalingsrisico;
 - risicoverhogende en -verlagende factoren voor een eventuele volgende zwangerschap;
 - het verhoogde risico op hypertensie en de hart- en vaatziekten later in het leven;
 - de mogelijkheden voor psychosociale begeleiding en lotgenotencontact.

Preconceptiezorg

- Voorlichting over het belang van een gezond gewicht en goede mondhygiëne.